ПСИХОЛОГИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ
Том 24, Книжка 1, Юни 2021, 41-50
ISSN 1311-4700 (Print); ISSN 2367-4563 (Online)
http://journalofpsychology.org; E-mail: psy_research@abv.bg

Мобилността град-село в условия на пандемия от COVID-19[1]

Десислава ПИЛЕВА, Ивайло МАРКОВ

Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей
Българска академия на науките

БЪЛГАРИЯ, София 1000, ул. „Московска“ 6А

desislava.pileva@iefem.bas.bg; ivaylo.markov@iefem.bas.bg

Резюме. *Разпространението на COVID-19 и въведените мерки, целящи ограничаването му, създадоха нова социална реалност, в която хората продължават живота си, но по начини, които за много от тях са различни от доскорошната рутина. Пространствената мобилност е една от силно засегнатите сфери от всекидневието и интегрална част от социо-културните измерения на тази криза. Според някои наблюдения, ограничаването на придвижването по време на извънредното положение в страната действа като допълнителен катализатор на тези процеси, подтиквайки някои хора да потърсят повече пространствена свобода в селска среда.*

Текстът проследява и анализира движенията от градска към селска среда в контекста на развитието на коронавирусната криза, позовавайки се на етнографски материали, коментирани в светлината и на сведения от вторични източници – статистически данни, резултати от социологически проучвания, анализи на имотния пазар и материали от печатните и електронните медии.

Ключови думи: мобилност; контра-урбанизация; селска среда; COVID-19; криза.

Статията да се цитира по следния начин:
Пилева, Д., Марков, И. (2021). Мобилността град-село в условия на пандемия от COVID-19. *Психологични изследвания*, Том 24, Кн. 1, 2021, 41-50. ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online).

© Д. Пилева, И. Марков, 2021

[1] По доклад, представен на XII Национална школа за докторанти и млади изследователи в социалните науки (28 – 30 октомври 2020 г.)

Приноси на авторите в статията:
Десислава Пилева – съавтор на концептуалната рамка и хипотезите на изследването, избор на изследователски инструментариум, събиране на данни, работа с вторични данни и литература, описание на етнографски случаи, заключителен анализ, библиография.
Ивайло Марков – съавтор на концептуалната рамка и хипотезите на изследването, избор на изследователски инструментариум, събиране на данни, работа с вторични данни и литература, описание на медийни репрезентации, заключителен анализ, библиография.

Статията е постъпила през януари 2021
Приета за публикуване през март 2021
Публикувана онлайн през юни 2021

Авторите са прочели и одобрили окончателния вариант на ръкописа.

PSYCHOLOGICAL RESEARCH
Volume 24, No 1, June 2021, 41-50
ISSN 1311-4700 (Print); SSN 2367-9174 (Online)
http://journalofpsychology.org; e-mail: psy_research@abv.bg

City-Village Mobility During Covid-19 Pandemic

Desislava PILEVA, Ivaylo MARKOV

Institute of Ethnology and Folklore Studies with Ethnographic Museum Bulgarian Academy of Sciences

BULGARIA, Sofia 1000, Moskovska 6A str.

desislava.pileva@iefem.bas.bg; ivaylo.markov@iefem.bas.bg

Abstract. *The COVID-19 pandemic and the measures introduced to contain it have created a new social reality in which people continue their lives in ways that for many are different from the previous routine. Spatial mobility is one of the most affected areas of everyday life and an integral part of the sociocultural dimensions of this crisis.According to some observations, restricted movement during the state of emergency in the country additionally activates these processes, prompting some people to seek more spatial freedom in rural areas.*

This article observes and analyses the urban-rural migration within the context of the current coronavirus crises, based on ethnographic materials, commented alongside information from secondary sources - statistics, sociological surveys, analysis of the real estate market, and materials from print and electronic media.

Keywords: mobility; counter-urbanisation; rural area; COVID-19; crisis.

The article can be cited as follows:
Pileva, D., Markov, I. (2021). Mobilnostta grad-selo v usloviya na pandemiya ot COVID-19. [City-Village Mobility During COVID-19 Pandemic]. *Psychological Research*, Volume 24, Number 1, 2021, 41-50. ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online), (in Bulgarian).

© D. Pileva, I. Markov, 2021

Contributions:
Desislava Pileva – co-author of the conceptual framework and the hypotheses of the study, defining of research methodology, data collection, examination of secondary sources and research literature, description of ethnographic cases, closing analysis, bibliography.

Ivaylo Markov – co-author of the conceptual framework and the hypotheses of the study, defining of research methodology, data collection, examination of secondary sources and research literature, description of media representations, closing analysis, bibliography.

Submitted – January 2021
Revised – March 2021
Published – June 2021

The authors have read and approved the final manuscript.

Пространствената мобилност и миграциите имат важно значение за съвременните свят и общества, те са неразделна част от глобалните и местни процеси на трансформация, влияейки върху всяка сфера на човешкото всекидневие – икономика, политика, семейство и социални отношения, култура, комуникация и пр. (Castles 2010: 1578). Макар че вследствие на динамичните миграционни движения от, към, а и през страната през последните три десетилетия, изследователското и публичното внимание в България се насочи предимно към международните миграции, движението на населението вътре в страната е научен проблем, който не губи своята актуалност. През последното десетилетие факторите, повлияващи динамиката на процеса стават все по-разнообразни, наред с нестихващата урбанизация се наблюдават контраурбанистични тенденции ("counterurbanization", вж. Berry 1976; Dahms & McComb 1999), включително в резултат от засилване на екологичната чувствителност на хората, появата на социални движения, които промотират антиконсуматорски и антикапиталистически идеи за бавен и екосъобразен живот, по-малко работа, повече време за близките и занимания за духовно самоусъвършенстване. В този контекст, увеличава се броят на хората, които ремонтират наследствени имоти, купуват или строят къща на село с цел да я използват като втори дом (не основен за домакинството). Това е място, което им осигурява своеобразно „бягство" от градската среда. Според редица автори наличието на втори дом е неотменна част от „цялостната стратегия за начин на живот" (Müller 2007: 199; Overvag 2009), като се има предвид, че всяко бягство от ежедневието е неизбежно повлияно и дори оформено от начина на живот (Quinn 2004: 113).

В този текст изхождаме от хипотезата, че пандемията от COVID-19 се очертава като нов важен фактор с влияние върху международните и вътрешните миграции. Затова нашето изследвне проследява движенията от градска към селска среда в контекста на развитието на коронавирусната криза, предлагайки през призмата на етнологията ранен анализ на процесите. За целта са използвани етнографски материали, събрани в рамките на проекта *„Смело на село". Миграцията към селото – социо-културни адаптация, практики и предизвикателства*[2]. В хода на работата ни, която стартира през 2019 г. в два района на страната – Средна Западна и Североизточна България, се срещнахме с хора и семейства в своеобразна транзитна фаза по отношение на мястото на селото в живота им. Благодарение на продължаващите проучвания и в момента, имаме възможност да проследим житейските им избори, повлияни от условията на пандемия. Също така са приложени някои данни от проведеното от нас анкетно проучване *„Мобилност и социокултурни трансформации в условията на пандемия КОВИД-19"*[3]. Лично събраните материали са коментирани в светлината и на сведения от вторични източници – статистически данни, социологически проучвания, анализи на имотния пазар и материали от печатните и електронните медии.

* * *

Въпреки негативните демографски процеси в страната в общ план и постоянното намаляване на населението в селата, през последното десетилетие се забелязва промяна в нагласите за живота на село сред част от градското население в трудоспособна възраст. Според статистически данни на НСИ, миграциите от градове към села през

[2] Финансиран от Фонд „Научни изследвания" (КП-06-М30/1). Целта на проекта е установяване и анализиране на причините за миграция град – село през последните 10 – 15 години, както и механизмите за социокултурна, икономическа и др. адаптация в новото населено място. Бяха проведени над 40 полу-структурирани интервюта лице-в-лице и множество допълнителни разговори и последвала онлайн кореспонденция с хора и семейства в трудоспособна възраст (повечето от тях с деца в невръстна възраст) в около 15 села от посочените два района.

[3] Осъществено онлайн между 5 април и 5 юни 2020 г. в рамките на Научноизследователска работилница „Мобилност. Миграции. Култура" при ИЕФЕМ – БАН.

последните 10 години са по-многобройни спрямо тези в обратната посока. Така в периода 2010 – 2019 г. преселилите се в градовете са 242 359 души, а в селата 271 345, с 28 986 души повече. Данните само за 2020 г. показват, че миграционните движения град-село са с подчертан превес над тези в обратна посока: 95 510 души са се изселили от градове в села, а 30 108 души са се преместили от село в град.[4] Информацията обаче трябва да бъде анализирана внимателно и критично в контекста на някои ограничения в условия на пандемията от COVID-19, които ще бъдат коментирани по-нататък в текста.

Резултатите от социологическо проучване на нагласите за живот на село, осъществено от агенция Маркетлинкс в самото начало на 2020 г., също са показателни[5]. От анкетирани 1827 човека от големи и средно големи градове в цялата страна 83,2% заявяват готовност да изоставят градската среда и да се преместят на село при определени условия – възможност за дистанционна работа, близост на селото до град с добра инфраструктура, магазини, банки, болници и други социални услуги, както и възможности за работа, наличие на детска градина и училище в близко населено място и др.

Нашите наблюдения и етнографски материали, събрани в рамките на споменатия проект, очертават две основни групи мигранти град – село. Едните търсят свободата на селото, но без да се лишават от градските удобства, по-добрата инфраструктура, наличието на магазини и заведения, поради което се заселват в близост до по-голям град, запазвайки в общия случай работата си там и пътувайки ежедневно. Докато за другите в селото се намира както домът, така и работното пространство. В тези случаи близостта до по-голям град не е от толкова голямо значение на всекидневно ниво. Това са както хора с възможност за работа от разстояние, така и такива, които развиват бизнес, тясно обвързан със селската среда (селско стопанство и туризъм).

Пандемията от COVID-19 и въведените мерки, целящи ограничаването ѝ, създадоха нова социална реалност, в която хората продължават живота си, но по начини, които за много от тях са различни от доскорошната рутина. Пространствената мобилност е една от силно засегнатите сфери от всекидневието и интегрална част от социокултурните измерения на тази криза. Според някои наблюдения и предварителни оценки, ограничаването на придвижването в резултат от противоепидемичните мерки действа като допълнителен катализатор на тези процеси в различни страни по света (вкл. България), подтиквайки някои хора да потърсят повече пространствена свобода в селска среда (Ross 2020; Rose 2020; Finnsson 2020; Seraphin & Dosquet 2020).

* * *

Етнографските примери, които избрахме да представим в тази връзка, са на събеседници в различна възраст и семейно положение, с разнообразни професии и социални характеристики.

С. е в средата на 20-те си години, когато през есента на 2019 г. решава да стегне селската къща на дядо си по Искърското дефиле, за да избяга от шума на столицата и натовареността в работата. Привлечен от идеята за по-минималистичен начин на живот близо до природата, той прекарва все повече дни от седмицата на село, работейки на компютър и обикаляйки планината. Извънредното положение в страната се явява своеобразен катализатор за окончателното му усядане там, като въведените ограничения за вътрешно движение (КПП на изходите на столицата и другите големи градове и пропускателния режим при определени условия) го провокират да смени

[4] Виж https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/data/timeseries/Pop_5.5_Migration_DR.xls.

[5] Поради неизпълнени ангажименти от страна на поръчителя, резултатите от изследването не са публикувани. Първичните данни ни бяха любезно предоставени от агенцията. Изказваме благодарност към Мария Бончева от „Списание 8“, от която разбрахме за това проучване и която ни съдейства за достъпа до данните.

и адресната си регистрация. Макар рядко да комуникира лице-в-лице с други в селото, през месеците на физическо дистанциране той влиза в по-интензивни контакти с група хора преселили се от различни градове, занимаващи се с пермакултурно земеделие, чиито начин на живот е повлиян от източните философии. Сходствата в интересите им и желанието за по-интензивно общуване в условия на социално дистанциране, провокират С. да се премести в поголямото им стопанство (двете къщи са отдалечени на 4 км една от друга в пресечен планински терен). Там той продължава да работи дистанционно, включвайки се активно в домакинските и селскостопански дейности. В периода март - средата на май при посещение на София или друго населено място в страната, С. се самоизолира в палатка в двора на стопанството за 10 дни.[6]

Д. и В. са млада двойка в ранните си 30 години без деца, които водят своеобразен номадски начин на живот между няколко локации. Основните им доходи са от дву-тримесечна работа в заведения в Западна Европа. През 2014 г. купуват място в регулация в село в Софийска област, с което си осигуряват възможност за бягство от града, но и добра комуникативност с градската среда (общинския център и столицата). Затварянето на международните граници осуетява плановете им за поредна сезонна работа в чужбина. Така двойката решава да оползотвори времето си като започне самостоятелно работа по изграждането на къща, живеейки в буса си, преправен от тях на кемпер. Докато към настоящия момент изкарват студените месеци в апартамента си в град в Северна България, плановете им за близкото бъдеще са насочени към намирането на по-постоянна работа в заведение в София, което би подпомогнало усядането им в селото.[7]

Т. и М. са млада двойка, когато през 2013 г. решават да се преместят от София в закупен наскоро имот в полупланинско и слабо населено село в община Земен. Разстоянието не представлява съществена трудност за тях в професионално отношение, тъй като Т. работи предимно от вкъщи, а М. пътува всеки ден до София където е основното му работно място. Липсата на добро училище в района обаче, кара семейството вече в късните си 30 години и с три малки деца (на 6, 4 и 2 г.) да се върне в столицата през септември 2019 г. В извънредното положение, изцяло дистанционната форма на работа и затварянето на детските градини те виждат възможност отново да се установят на село през март 2020 г. Тази ситуация води до прекъсване на процеса на реадаптация към предимно градски начин на живот и възприемането на селския дом като вила за почивните дни. През септември обаче, когато образователните институции отварят врати за присъствено обучение, семейството отново се връща в столицата, тъй като посещението на детска градина от децата би позволило на родителите, изцяло работещи от дома си, да изпълняват по-пълноценно професионалните си ангажименти. Основното място на живот за семейството през следващите месеци се определя именно от неколкократното затваряне/отваряне на детските градини.[8]

З. (в средата на 30-те си години) и Т. (в късните 40 години) живеят заедно с двете си деца (родени през 2008 и 2012 г.) в средно голям областен град в Североизточна България. През пролетта на 2018 г. купуват къща в село на 10 километра от родното им място с цел да я превърнат във вила за свободното време. Поради близостта си до града, имотът бързо се превръща в предпочитано за срещи с приятели и близки, а семейството постепенно увеличава

[6] Първоначалното интервю е проведено лице-в-лице през февруари 2020 г. През пролетта и лятото на 2020 бяха осъществени няколко допълнителни разговора с него и хората, при които се установява след въвеждане на извънредното положение.

[7] Интервюто е проведено лице-в-лице с двамата партньори през юли 2020 г.

[8] Първоначалното интервю е проведено лице-в-лице с цялото семейство през юни 2019 г. Комуникацията лице-в-лице и онлайн продължава до днешна дата.

престоите си там. Така установяването на село след въвеждането на извънредното положение се явява лесен и очакван избор за тях. З. е домакиня от раждането на второто дете, докато Т. има собствен бизнес в града, който посещава при необходимост. Предвид епидемичната обстановка семейството решава да остане в къщата и след началото на новата учебна година, пътувайки до града всекидневно. През ранната есен те дори възобновяват ремонтните дейности в имота си, за да си осигурят по-добри условия за живот за зимните месеци. Интензивността на посещенията до града продължава да се определя от формата на обучение, в различните периоди на затягане и разхлабване на противоепидемичните мерки в страната.[9]

Д. и М. са двойка на около 60 години от София. Тя е домакиня, а той самонает в строителството. Посещението на село 2 – 3 пъти месечно за тях е многогодишна практика, която зачестява през 2019 г., поради увеличаващата се нужда от грижа за възрастен роднина. Извънредното положение в средата на март 2020 г. ги заварва именно в селската им къща, където решават да останат, поради затрудената вътрешна мобилност вследствие на противоепидемичните мерки, която би създала напрежение при снабдяването на близкия с лекарства и продоволствия. Продължаващите грижи за възрастния родственик и страха от заразяване с вируса в столицата ги тласка към решението да останат в селото и до днес. Няколко пъти през топлите месеци М. пътува до различни населени места, за да работи. Впоследствие обаче той почти изцяло прекратява трудовата си дейност, имайки финансовата подкрепа на децата си, живеещи в София. Така, двойката напуска селото единствено по медицински причини един - два пъти в месеца за няколко дни.[10]

* * *

Подобни примери могат да се открият и в редица публикации в печатните и електронните медии. Още в първите седмици след въвеждане на извънредното положение в материал на БНР се отбелязва: *С разрастването на пандемията от коронавирус много градски жители, които притежават имоти в селските райони предвидливо се преселиха на село, още преди забраната за придвижване…* [заради] *възможността да прекарат карантината извън ограниченията на градската среда*[11]. Медийните репортажи и съобщения покриват практически територията на цялата страна, като посочват данни от ГРАО и НСИ за 2020 г. за рязко увеличаване на новите регистрации по настоящ адрес в малките общини и села, за сметка на областните центрове и големи градове. Споменахме в началото, че тези данни трябва да бъдат анализирани критично. В част от случаите става дума за официализиране на вече започнал живот в съответното село. Именно установяването на КПП на входовете и изходите на областните градове стимулира отдавна живеещите в близките села да променят и адресната си регистрация. Налице са обаче и нови премествания в села от страна на хора, получили възможност да работят дистанционно и/или предпочели по-голямата пространствена свобода, предлагана от живота в къща с двор, както показват и нашите наблюдения.

От тази гледна точка интересни са данните, отнасящи се до развитието на имотния пазар. Експертите в сферата на недвижимите имоти посочват, че през март сделките почти напълно спират, сякаш „някой е натиснал пауза“. От май обаче те се възстановяват до нивата отпреди това. Данните, които имотните брокери и агенции изнасят в публикации и интервюта, показват обаче

[9] Първоначалното интервю е проведено лице-в-лице с цялото семейство през август 2019 г. Комуникацията онлайн продължава до днешна дата.

[10] Първоначалното интервю е проведено лице-в-лице с цялото семейство през март 2020 г. Комуникацията лице-в-лице и онлайн продължава до днешна дата.

[11] „Миграцията от града към селото като начин на оцеляване“, Радио България, БНР, 01.04.2020 г., https://bnr.bg/radiobulgaria/post/101250669/migraciata-ot-grada-kam-seloto-kato-nachin-na-ocelavane.

една новост в търсенето: *От началото на април е налице засилено търсене на къщи – за последните 2 седмици 40% от запитванията ни в големите градове са за такъв тип имоти. Като причини за интереса можем да изведем настоящото извънредно положение и възможностите, които дава животът в къща – излизане на открито в собствен двор, спокойствие, сигурност*.[12]

Хората търсят къщи, около големите градове, на разстояние до 40 – 50 км. Има още тенденция за закупуване на ваканционни имоти. Тази изолация от около 2 месеца повлия. Смятам, че ще бъде тренд на пазара за дълъг период от време.[13]

Верификацията на тези данни е трудна, защото НСИ следи пазара на жилища само в шестте най-големи града в България, а Агенцията по вписванията показва броя на сключените имотни сделки по населени места, но без разлика дали става дума за къща, нива, офис пространство или търговска площ. Без да изключваме възможността подобни анализи, идващи от страна на самите агенции за недвижими имоти, да са свързани с рекламна стратегия, те не могат да бъдат подминати, доколкото и в този случай в основата биха стояли нагласите сред част от градското население, които коментирахме по-горе и които без съмнение биват допълнително подсилени в условията на пандемията от COVID-19.

Тези нагласи регистрирахме и в отговорите на респонденти на споменатата в началото анкета – 12 % посочват, че по време на извънредното положение са посетили къща или вила на село, 4 % са тези избрали да останат в свой селски имот за това време. А някои от често повтарящите се отговори на въпроса „Кое е първото нещо, което бихте искали да направите след края на извънредното положение?“ са следните:

Да ида на село и да поседя в градината и на полето.

Да замина в провинцията, на село.

Да отида на вилата.

Да си купя къща.

Да замина в планината и да се махна от блоковете.

Да изляза от София и да отида сред природата с приятели.

Да отида със семейството си сред природата.

Да отидем на вилата или на почивка семейно.

* * *

Представените материали недвусмислено показват, че потоците от хора, стоки, услуги, ресурси и капитали между градовете и селата трябва да бъдат проследени и анализирани внимателно в контекста на краткосрочните, средносрочните и дългосрочните мерки и развитие на пандемията от COVID-19 (Sietchiping et al. 2020: 1). Животът в града и този на село обикновено се противопоставят – градът традиционно се свързва с разнообразие от възможности (трудови, социални, културни), технологичен напредък и иновации, благодарение на по-големия брой население, докато селото, с по-компактните и хомогенни местни общности, предлага по-прост начин на живот и до голяма степен е приемано като пространство, противостоящо на нововъденията и резките промени. С пандемията от COVID-19 тази дихотомия се запазва; променят се обаче в значителна степен възприятията сред част от населението за градската и селската среда. Гъстотата на населението стана източник на притеснение, непознатите и изобщо струпването на хора започнаха да се избягват. Музеи, театри, кина, ресторанти от места за културен и социален живот се превърнаха в места, за-

[12] Интервю с Гергана Тенекеджиева, изпълнителен директор на агенцията за недвижими имоти „Адрес“, публикувано в Economic.bg („Имотният пазар поема в нова посока: Търсят се къщи и апартаменти с двор“, 23.04.2020 г., https://.economic.bg/bg/a/view/imotniyat-pazar-poema-v-nova-posoka-tarsyat-se-kashti-i-apartamenti-s-dvor-116770.

[13] Интервю с Александър Бочев, заместник-председател на Национално сдружение „Недвижими имоти“, излъчено в предаването „Плюс-минус“ на НОВА телевизия, 23.06.2020 г., https://nova.bg/news/view/2020/06/23/291788/имотният-пазар-се-съживява-търсят-се-къщи-около-големите-градове.

плашващи здравето. Градския живот стана източник на страхове и предпазливост. От друга страна, хомогенността на селото започна да се свързва с по-голяма сигурност (доколкото познаваш останалите членове на общността), простотата се превърна в свобода, а съпротивата срещу промените предлага предсказуемост (Malatzky et al. 2020).

Изследванията ни в голяма степен потвърждават тезата, че пандемията от COVID-19 в средносрочен план засилва вътрешната мобилност в страната, катализирайки интереса и желанието за по-продължително време, прекарано в извънградска среда. Трябва да се отбележи обаче, че това са най-вече хора със среден и висок доход и/или такива, на които професионалните занимания позволяват работа от разстояние. Това от своя страна ще бъде свързано с редица други процеси на социокултурна трансформация, което определя актуалността на темата. Допълнителни проучвания например изисква адаптацията към локалните общности и изобщо формите на взаимодействие, стратегиите и практиките при възникване на противоречия и конфликти.

Литература/References

1. **Berry, B.** (1976). The Counterurbanization Process: Urban America since 1970, *Urban Affairs Annual Reviews*, No. 11 (Urbanization and Counterurbanization), 17 – 30.
2. **Castles, S.** (2010). Understanding Global Migration: A Social Transformation Perspective, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, v. 36, No. 10, 1565 – 1586.
3. **Dahms, F. & J. McComb** (1999). 'Counterurbanization', Interaction and Functional Change in a Rural Amenity Area – a Canadian Example, *Journal of Rural Studies*, v. 15, No. 2, 129 – 146.
4. **Finnsson, P. T.** (2020). Will Rural Living Become More Desirable Post-Corona?, *Nordregio Magazine*, No 3 (Post-pandemic regional development), https://nordregio.org/nordregio-magazine/issues/post-pandemic-regional-development/will-rural-living-become-more-desirable-post-corona.
5. **Malatzky, Ch. et al.** (2020). Why Place Matters: A Rurally-Orientated Analysis of COVID-19's Differential Impacts, *Social Sciences & Humanities Open*, v. 2, No. 1, 100063, https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2020.100063.
6. **Müller, D.** (2007). Second Homes in the Nordic Countries: between Common Heritage and Exclusive Commodity, *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, v. 7, No. 3, 193 – 201.
7. **Overvåg, K.** (2009). *Second Homes in Eastern Norway*. Doctoral Theses at NTNU 238, Norwegian University of Science and Technology: Trondheim.
8. **Quinn, B.** (2004). Dwelling through Multiple places: a Case Study of Second Home Ownership in Ireland. In *Tourism, Mobility and Second Homes*, eds. Hall Michael & Dieter Müller, 113–129. Channel View Publications: Clevedon.
9. **Rose, J.** (2020). Time to Move? Data Suggests Americans May Flee to Rural Areas Post-COVID, *Forbes,* 06.08.2020, https://www.forbes.com/sites/jrose/2020/08/06/time-to-move-data-suggests-americans-may-flee-to-rural-areas-post-covid/?sh=9f2d65671612.
10. **Ross, H.** (2020). Post-COVID-19 Wave of Regional Migration Predicted as People Seek Simpler Life, Get Back to Basics, *ABC News,* 10.05.2020, https://www.abc.net.au/news/2020-05-10/post-covid-19-pandemic-simpler-life-migration/12229082.
11. **Seraphin, H. & F. Dosquet** (2020). Mountain Tourism and Second Home Tourism as Post COVID-19 Lockdown Placebo?, *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, v. 12 No. 4, 485–500, https://doi.org/10.1108/WHATT-05-2020-0027.
12. **Sietchiping, R. et al.** (2020). COVID-19 through the Lens of Urban Rural Linkages - Guiding Principles and Framework for Action (URL-GP), *UN-Habitat*, https://unhabitat.org/sites/default/files/2020/07/issue_brief_covid-19_through_the_lens_of_urban_rural_linkages_web_revised.pdf.

Desislava PILEVA, Ivaylo MARKOV
Assistant Professors
Institute of Ethnology and Folklore Studies with Ethnographic Museum
Bulgarian Academy of Sciences
BULGARIA, Sofia 1000, Moskovska 6A str.

desislava.pileva@iefem.bas.bg; ivaylo.markov@iefem.bas.bg